

Växtnoden är ett oberoende projekt placerat hos Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Växtnoden – kunskapsnoden för aktuella växtförädlingsfrågor

Växtnoden är en oberoende kunskapsnod för information om växtförädlingens mål, metoder och bidrag till samhällets utveckling. Syftet är att stödja vetenskapligt underbyggda beslut och bidra till ökad systemförståelse hos politiker, myndigheter, näringsliv och andra verksamheter om hur utvecklingen och användningen av växtförädlingens metoder kan bidra till SDG, de globala målen för hållbar utveckling. Växtnoden har sin hemvist hos Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) och pågår under 2021–2022.

FN:s 17 globala hållbarhetsmål ska uppnås till år 2030. Mål nr 2: ”Ingen hunger” har underrubriken: ”avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition, samt främja ett hållbart jordbruk”. Bland delmålen finns: ”Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa /.../ jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten”.

Av Sveriges sexton miljö kvalitetsmål, kopplar två tydligt till jord- och skogsbruk. Det gör även den nationella livsmedelsstrategins mål: ”En konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet”.

År 2045 ska Sverige ha netto-noll-utsläpp av växthusgaser. Två fokusområden för att nå dit är: ”En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi” och ”En hållbar och hälsosam livsmedelskedja”. Alla dessa mål sätter markanvändningen i fokus och ger växtförädling en avgörande roll.

Alltsedan slutet av 1800-talet har den forskningsbaserade växtförädlingen handlat om hur urvalet för önskvärda egenskaper kan effektiviseras. Tekniker för artkorsningar, hybridsorter, mutationer, fördubbling av kromosomtall och genöverföring har utvecklats, inte minst under senare år, med olika former av genomisk analys. 2020 års Nobelpris i kemi tilldelades Emanuelle Charpentier och Jennifer Doudna för deras framgångsrika forskning, som resulterat i gensaxen CRISPR/Cas9. Det är ett samhällsligt problem av stor dignitet att användningen av sådana nya tekniker omöjliggjorts inom EU. Detta går stick i stäv med hur många andra länder, inte bara i Nord- och Sydamerika, utan också Australien, Indien, Kina och Ryssland förhåller sig. Växtförädlingens möjligheter att medverka till lösningar av aktuella samhällsproblem måste bli synliga.

Diskussionen om modern växtförädling i Europa måste bygga på aktuell kunskap. Inför ställningstaganden som i hög grad påverkar allas möjligheter att bygga en hållbar framtid måste beslutsfattare ha tillgång till en vetenskapligt baserad faktagrund. Med utvecklingen av nya metoder inom växtförädlingen har detta blivit alltmer tydligt.

Växtnoden förmedlar kunskap och fakta som beslutsfattare på olika nivåer behöver och bygger på bilateral dialog med politiska partier och grupper av intressenter. I dialoger formuleras förslag till aktiviteter som Växtnoden genomför. Den kunskap och information som förmedlas är vetenskapligt verifierad. Dessutom tillkommer öppna seminarier/webbinarier, ett nyhetsbrev ges ut och andra utskick av aktuell information görs.